

Mesures de protecció dels i de les menors víctimes de violència masclista: una reforma pendent en l'atenció a la víctima

Ana Giménez Costa et al.

OBJECTIUS

- 1) Detectar i analitzar els punts febles, solapaments i contradiccions en la previsió de les mesures civils, penals i assistencials per a la protecció de les persones menors víctimes.
- 2) Recollir bones pràctiques per evitar revictimitzacions, millorar la coordinació dels diferents serveis implicats i visibilitzar els i les menors víctimes de violència masclista.

METODOLOGIA

HIPÒTESIS

- ✓ **H1:** Persisteixen situacions de vulnerabilitat en el cas de persones menors d'edat víctimes de violència masclista.
- ✓ **H2:** Només es percep a les persones menors com a víctimes quan les seves mares són reconegudes com a víctimes de VIGE.
- ✗ **H3:** Es coneixen les mesures civils i penals destinades a la protecció dels i de les menors víctimes de VIGE i no es detecten conflictes en el moment de la seva aplicació.
- ✓ **H4:** Es reconeix que el propi procés judicial incrementa la victimització de les persones menors.
- ✗ **H5:** Hi ha bona coordinació entre professionals de l'àmbit del sistema judicial i d'atenció social.

17 professionals de l'àmbit de justícia

10 professionals de l'àmbit de la atenció psico-social

RESULTATS I CONCLUSIONS

Reconeixement de la persona menor com a víctima

- Els i les professionals només perceben a les persones menors com a víctimes (indirectes) si la mare ha estat reconeguda com a víctima de violència masclista.
- Els serveis d'acompanyament a la víctima del delicte no realitzen intervenció directa amb les persones menors, ni tenen protocols que redueixin la revictimització.

Aplicació del principi de l'interès superior de la persona menor

- Mancances en l'aplicació de l'interès superior de la persona menor quan col·lideix amb els interessos dels seus progenitors.
- El Ministeri Fiscal (o un/a Defensor/a judicial) hauria de vetllar pels interessos de les persones menors en qualsevol cas i, sobretot, quan hi ha conflicte d'interessos amb els progenitors.

Mesures civils ordre de protecció

- La petició de la mare de mesures civils respecte dels fills i filles té un paper decisiu en la valoració de la seva necessitat i possible adopció.
- Els jutjats VIDO assumeixen les mesures adoptades prèviament en el procediment civil de família i només les modifiquen quan les persones menors han estat maltractades físicament, o si es produeix una incompatibilitat amb les mesures penals adoptades.
- Si els advocats/ades no demanen mesures civils a l'ordre de protecció, el Ministeri Fiscal poques vegades ho fa.

Privació o suspensió de la potestat parental i règim de guarda i custòdia

- Persisteix la idea estereotipada que el pare segueix sent un bon pare, i que la limitació dels seus drets pot anar en contra de l'interès superior de la persona menor.
- Només es prenen aquestes mesures quan la persona menor ha estat víctima directa de les agressions, no indirecte.
- Quan les proves no permeten acreditar la violència, s'atribueix de manera automàtica la guarda compartida encara que hi hagi indicis fundats de violència.

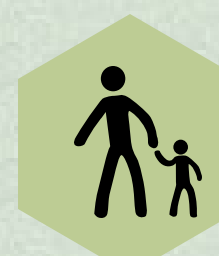
Atenció a les necessitats de la persona menor

- Deficiències i infrautilització de les valoracions del risc de violència masclista en l'àmbit policial i medicoforense per a les persones menors.
- S'ha de valorar si l'exploració de la persona menor és necessària per no revictimitzar i no ocasionar un conflicte de lleialtats.
- Necessitat d'eines per la valoració del risc sobre violència masclista més integrals i de forma interrelacionada.

Possibilitat de virar el procediment de l'àmbit penal al civil

- Avantatges: intentar reduir els abandonaments de denúncia, potenciar l'adopció de mesures civils per les persones menors, i assegurar una fortalesa de les dones víctimes.
- Dificultats: necessitat de donar una resposta ràpida i adequada a la gravetat de cada cas, sobresaturació dels jutjats de família, absència de jutjats especialitzats en família en molts partits judicials.

PROPOSTES

Dotar al principi de l'interès superior de la persona menor de contingut real. Potenciar el paper del Ministeri Fiscal en la seva defensa de manera diferenciada als interessos de la dona víctima.

Els jutjats VIDO haurien de pronunciar-se sobre les mesures civils sempre que hi hagi persones menors involucrades, en especial en relació a la guarda encara que no s'hagin adoptat mesures penals.

Assistència des del moment de la denúncia a la comissaria per professionals especialitzats fins i tot en cap de setmana (advocats, advocades i professionals de la comissaria).

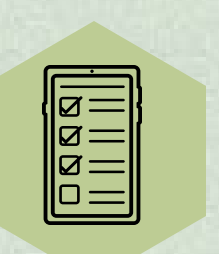
Valoració real de la possibilitat de suspendre o inhabilitar penalment per a l'exercici de la potestat parental, també en casos en els que la persona menor hagi estat víctima indirecta.

Valorar en tots els casos si, a més del maltractament puntual, hi ha una situació de violència habitual que afecti a l'adequat desenvolupament de fills i filles.

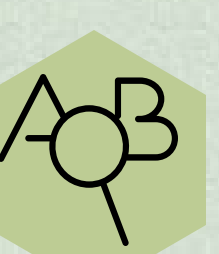
Potenciar l'ús dels punts de trobada per realitzar un procés d'aproximació progressiva i pautaada entre les persones menors i el pare.

Dotar als protocols de valoració policial i medicoforense del risc d'eines o instruments específics que valorin el risc dels i els menors. Implantar de valoracions medicoforense del risc urgents i les UVFIs a tots els partits judicials de Catalunya.

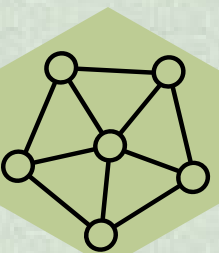
Treballar en la rehabilitació de l'agressor. Eliminar els prejudicis i estereotips que provoquen la infravaloració de la violència en les sentències.

Impulsar una reforma del sistema jurisdiccional que permeti donar preferència a la jurisdicció civil abans de recórrer a la penal.

Adequar arquitectònicament els jutjats per poder atendre les necessitats dels i de les menors i no revictimitzar-los.

Fomentar la coordinació i treball en xarxa entre els serveis i professionals de l'àmbit d'intervenció social i el judicial. Tenir en compte els diferents informes psico-socials realitzats tant a la mare com als fills i filles en el marc del circuit d'actuació.

Millorar la formació de tots els professionals relacionats: matèries d'igualtat, infància i VIGE segons el Conveni d'Istanbul, formació vivencial, ús de llenguatge més comprensible.